

Dosarul nr. 3ra-43/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (T.Avasiloaie)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (A.Gheorghieș, A.Toderaș, E.Bejenaru)

D E C I Z I E

22 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Svetlana Filincova
Nina Vascan
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de către Iurie Cotruță împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
recunoașterea ilegalității refuzului, recalcularea și achitarea pe viitor a pensiei,
împotriva deciziei din 24 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a
fost respins apelul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind
menținută hotărârea din 1 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 15 decembrie 2018, Iurie Cotruță a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea
ilegalității refuzului, recalcularea și achitarea pe viitor a pensiei.

În motivarea acțiunii a indicat că din 19 iunie 1991 pînă în luna decembrie 2012
a activat în funcția de judecător la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, iar prin
decretul Președintelui RM nr. 410-VII din 13 decembrie 2012 a fost numit judecător
la Curtea de Apel Chișinău, unde activează pînă în prezent, avînd un stagiul de
judecător de 27 de ani.

Din 14 aprilie 2012 i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă în
mărime de 80% din salariu de funcție a judecătorului, care periodic a fost recalculată
reieșind din majorarea treptată a salariului judecătorului în exercițiu din instanța
respectivă conform prevederilor art. 32 din Legea nr. 544 din 20.07.1995 cu privire
la statutul judecătorului și conform prevederilor art. 461 din Legea nr. 156 din
14.10.1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, ultima dată fiindu-i
recalculată la 1 ianuarie 2014 în mărime de 11 627,20 de lei lunar.

Ulterior, Casa Națională de Asigurări Sociale a încetat de a recalcula pensia,
continuînd achitarea pensiei în mărime de 11 627,20 de lei lunar.

La 15 noiembrie 2018 s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu o
cerere prealabilă în care a indicat dezacordul cu modul în care i se plătește pensia și

a solicitat recalcularea și achitarea diferenței de pensie neplătită ilegal pentru perioada de timp 1 aprilie 2015 pînă la 1 noiembrie 2018 în sumă de 200 000 lei, iar începînd cu 1 noiembrie 2018 și pe viitor de a recalcula și achita lunar pensia, conform prevederilor art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în mărime de 80% din salariul lunar de funcție.

Prin răspunsul nr. C-2638/18 din 7 decembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, pe care l-a recepționat la 13 decembrie 2018, i s-a refuzat în satisfacerea cerințelor din cererea prealabilă, indicînd că, conform art. III al Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 60 din 4 aprilie 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi. Pensiile stabilite pînă la intrarea în vigoare a legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 judecătorilor care activează în continuare în funcția de judecător nu se recalculează în temeiul art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995.

Totodată în răspuns s-a făcut referire și la explicațiile Ministrului Justiției nr. 03/3250 din 3 aprilie 2015, potrivit cărora se recalculează pensiile stabilite la data de 16 mai 2014 doar judecătorilor demisionați.

A considerat ca fiind ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale deoarece prevederile Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 nu au relevanță. Dreptul la pensie a fost dobândit pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi și prevederile acesteia au relevanță numai pentru situațiile care vor apărea pe viitor, din momentul intrării în vigoare a prezentei legi, invocînd prevederile alin. (1) și (2), art. 6 din Codul civil.

Dispoziția art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 prevede expres că pensia judecătorului se recalculează ținîndu-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări și fără ca legislatorul să facă diferența între judecătorii aflați în funcție și cei demisionați.

Prevederile legale cuprinse în art. III Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, potrivit cărora judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi, contravin art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, în care au fost operate modificări tot prin Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 și care are următorul cuprins: pensia judecătorului se recalculează ținîndu-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Mai mult ca atît, art. III din legea nr. 60 din 4 aprilie 2014, la care face referire Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se atribuie la Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, legislatorul omițînd să indice care lege a fost modificată prin această normă.

Avînd în vedere principiul de bază, consfințit de Curtea Constituțională în hotărîrile sale adoptate la acest subiect, potrivit cărora asigurarea cu pensii a judecătorilor, este reglementată prin acte juridice speciale, unitare și obligatorii care sunt Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat pensiile judecătorilor, consideră că art. III vizat supra nu poate fi aplicat separat.

Menționează că, tratarea în alt mod a prevederilor legale în baza cărora judecătorii aflați în funcție au dreptul de a primi pensia în raport cu salariul lunar al judecătorului în exercițiu contravine Constituției Republicii Moldova și tratatelor internațional în domeniul dat.

Diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut în lege, contravin art. 6, art. 16, art. 43, art. 47, art. 54 și art. 116 din Constituție, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 40 din 29 noiembrie 1985 și nr. 146 din 13 decembrie 1985, precum și în Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie cât de aproape posibil de nivelul ultimei sale remunerații.

În hotărîrea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 a Curții Constituționale s-a statuat că la elaborarea unor legi noi și a altor acte juridice, este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statului judecătorului, întru respectarea principiului respectării drepturilor dobîndite anterior în mod licit. Un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de articolul 46 din Constituție, și respectiv art. 1 din protocolul nr. 1 din convenția europeană a Drepturilor omului, numai în cazul cînd dreptul social respectiv este dobîndit și are valoare economică.

Diminuarea cuantumului pensiei calculate precum și restricțiile la plata pensiilor stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege contravin art. 6, 16, 43, 47, 54 și art. 116 din Constituție, în legătură cu ce consideră că Casa Națională de Asigurări Sociale în mod neîntemeiat a încetat să-i recalculeze și să-i plătească pensia în dependență de majorarea salariului judecătorului în exercițiu.

Avînd vechime în muncă în funcția de judecător de peste 27 ani, la caz sunt aplicabile prevederile lit. b) alin. (3), art. 4 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, precum și art. 10 din legea vizată.

Potrivit hotărîrii Guvernului nr. 974 din 4 decembrie 2014, s-a aprobat cuantumul salariului mediu pe economie, prognozat pentru anul 2015, în mărime de 4 500 de lei, pentru utilizare în modul stabilit de legislație, prin urmare, de la 1 aprilie 2015 pensia sa trebuia să fie în mărime de 13 932 de lei, calculată după formula $(4\ 500 \text{ de lei} \times 4,3 \text{ salarii medii pe economie} \times 90\%) \times 80\%$, însă lui i s-a plătit pensia în sumă de numai 11 627 de lei, diferența fiind de 2 305 lei pe lună. Respectiv, pentru perioada 1 aprilie 2015 – 1 aprilie 2016 lui nu i s-a plătit pensia în sumă de 2 305 lei x 12 luni = 27 660 de lei.

Prin hotărîrea Guvernului nr. 879 din 23 decembrie 2015 s-a aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2016, în mărime de 5 050 lei, pentru utilizarea în modul stabilit de legislație, respectiv, prin prisma prevederilor art. 32 Legea cu privire la statutul judecătorului, începînd cu 1 aprilie 2016, pensia urma să-i fie plătită în sumă de 17 372 de lei, calculată după formula $5\ 050 \text{ lei} \times 4,3 \text{ salarii medii pe economie} \times 80\%$, însă, începînd cu 1 aprilie 2016 și pînă în luna noiembrie 2018 i s-a plătit pensia lunar în sumă de numai 11 627 de lei, diferența fiind de 5 745 de lei pe lună, respectiv, pentru perioada 1 aprilie 2016 – 1 noiembrie 2018 reclamantului nu i s-a plătit neîntemeiat pensia în sumă de 5 745 de lei x 30 luni = 172 350 de lei.

În total, pentru perioada de timp 1 aprilie 2015 pînă la 1 noiembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale în mod neîntemeiat nu i-a plătit pensia în sumă de 27 660 de lei + 172 350 de lei = 200 000 lei.

A solicitat Iurie Cotruță admiterea acțiunii; a recunoaște drept ilegal refuzul nr. C-2638/18 din 7 decembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale; a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale de a recalcula și achita diferența de pensie neplătită ilegal pentru perioada 1 aprilie 2015 – 1 noiembrie 2018 în sumă de 200

000 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita pensia pe viitor conform prevederilor art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în mărime de 80% din salariul lunar de funcție.

Prin încheierea din 19 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani s-a acceptat și s-a dat curs cererii de chemare în judecată depusă de Cotruță Iurie.

Prin hotărîrea din 1 martie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani acțiunea a fost admisă, s-a recunoscut ca fiind ilegal răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2638/18 din 7 decembrie 2018, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Iurie Cotruță diferența de pensie pentru perioada 1 aprilie 2015 – 1 aprilie 2016 în sumă de 27 660 de lei și pentru perioada 1 aprilie 2016 – 1 noiembrie 2018 în sumă de 172 350 de lei; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite lui Cotruță Iurie, începînd cu data 1 noiembrie 2018 pe viitor, pensia în conformitate cu art. 32 alin. (1) din legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în cuantum de 80% din salariul mediu lunar de funcție.

Prin încheierea din 12 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a strămutat cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Cotruță împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului, recalcularea și achitarea pe viitor a pensiei, la Curtea de Apel Bălți pentru judecare în ordine de apel.

Prin decizia din 24 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărîrii din 1 martie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani.

La 15 octombrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 24 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează acest gen de litigii precum și nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei.

A remarcat că la art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, este prevăzut că judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

A menționat că la capitolul dat s-a expus și Ministerul Justiției prin scrisoarea nr. 03/3250 din 3 aprilie 2015. În scrisoarea menționată ministerul de resort a explicat că se recalculează pensiile stabilite până la data de 16 mai 2014 (data intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. Iar, pensiile stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 judecătorilor care activează în continuare în funcție de judecător nu se mai supun recalculării în temeiul art. 32 alin.(1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995.

Odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995, ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată

cu majorarea salariului. Dreptul la recalcularea pensiei fiind rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, precum și indică art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544/1995.

Consideră că, nu pot fi reținute argumentele instanței de apel referitor la faptul că art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 nu se atribuie la Legea nr. 544/1995, or, la caz legislatorul s-a referit anume la această categorie de funcționari de stat – judecători, activitatea cărora este reglementată de Legea cu privire la statutul judecătorului. Prin urmare, specificarea concretă, prin lege a unor chestiuni ce țin de drepturile de pensionare a judecătorilor, nu poate fi interpretat altfel decât prevede legislația în vigoare.

A solicitat Casa Națională de Asigurări Sociale admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii.

La 24 decembrie 2019, Iurie Cotruță a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de recurs cu menținerea deciziei din 24 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți.

Examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecății în prezenta speță urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, pe când în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ, și anume, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar conform art. 245 Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 24 septembrie 2019, iar recurentul a recepționat-o la data de 11 octombrie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție de recepție/livrare nr. DS3118122422AS (f.d.117). Astfel, recursul depus prin intermediul oficiului poștal la data de 15 octombrie 2019, este în termen.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului, l-a numit pentru judecare în conformitate cu prevederile art. 193 alin. (3) din Codul administrativ în completul de 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) – (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Din suportul probatoriu anexat la materialele cauzei se denotă cu certitudine că din anul 1991 Iurie Cotruță activează în funcția de judecător, iar în prezent este judecător la Curtea de Apel Chișinău. Începând cu 14 aprilie 2012 Iurie Cotruță primește pensie de judecător în mărime de 80% din salariul de funcție a judecătorului, stabilită în temeiul art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

La data de 15 noiembrie 2018 Iurie Cotruță s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, prin care a solicitat recalcularea pensiei începând cu data de 1 aprilie 2015 (f.d.9-11).

Prin răspunsul nr. C-2638/18 din 7 decembrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale l-a informat pe Iurie Cotruță despre refuzul recalculării pensiei în temeiul art. 3 din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (f.d.13).

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul

legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi.

În temeiul art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019) prevede că, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia.

Astfel, la data de 15 decembrie 2018, Iurie Cotruță a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând admiterea acțiunii; a recunoaște drept ilegal refuzul nr. C-2638/18 din 7 decembrie 2018 a Casei Naționale de Asigurări Sociale; a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale de a recalcula și achita diferența de pensie pentru perioada 1 aprilie 2015 – 1 noiembrie 2018 în sumă de 200 000 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita pensia pe viitor conform prevederilor art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în mărime de 80% din salariul lunar de funcție

Instanțele ierarhic inferioare fiind investite cu judecarea prezentei cauze au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră corectă soluția instanței de apel și a primei instanțe privind admiterea acțiunii depuse de Iurie Cotruță ca fiind întemeiată.

Or, în conformitate cu art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare de la data de 16 mai 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Conform art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea

de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

În conformitate cu prevederile art. 101 din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013, salariile de funcție ale judecătorilor și procurorilor stabilite în condițiile art. 1 se reexaminează anual de la data de 1 aprilie.

Prin urmare, în speță instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit că recalcularea pensiei judecătorului urmează să se efectueze reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări.

În temeiul art. 4 alin. (3) lit. b) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 1 decembrie 2018), salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în cuantum de 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

Prin prisma dispozițiilor art. 10 lit. a) – c) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 1 decembrie 2018), prevederile art. 4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează: de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 1 aprilie 2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 90% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 1 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum deplin conform articolului 4.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide a fi justă și întemeiată soluția instanțelor inferioare privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și achite pensia intimatului, în corespundere cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului, în mărime de 80%, reieșind din salariul mediu lunar al judecătorului Curții de Apel în exercițiu.

Totodată, se reține că instanța de apel corect a considerat irelevantă trimiterea la caz a apelantului Casa Națională de Asigurări Sociale referitor la faptul că intimatul nu beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei, reieșind din salariul judecătorului în exercițiu pentru perioadă dedusă speței, la prevederile art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care stipulează că, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, beneficiază de mărimea pensiei stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi, adică 16 mai 2014.

Or, la data intrării în vigoare a legii menționate, reclamantul/intimatul deja beneficia de dreptul la pensie în mărime de 80% din salariul judecătorului în exercițiu, prin urmare, norma invocată de către recurentă nu este aplicabilă speței, întrucât nu are efect retroactiv, or, în speță reclamantul a obținut un „bun” în sensul art. 1 Protocol nr. 1 CEDO, adică „un drept” înainte de adoptarea și intrarea în vigoare a art. III din Legea nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și

completarea unor acte legislative (publicată în Monitorul Oficial nr. 115-119/304 din 16 mai 2014).

Respectiv, la acest segment nu pot fi reținute nici alegațiile recurente invocate în cererea de recurs precum că odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995, ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului, deoarece acestea contravin circumstanțelor de fapt și de drept menționate mai sus.

În continuare, instanța de recurs remarcă că întru consolidarea soluțiilor instanțele de judecată întemeiat au ținut cont de și de Hotărârile Curții Constituționale prin care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, inclusiv și a judecătorilor.

În această ordine de idei, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, a prevăzut că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Tot, în jurisprudența Curții Constituționale s-a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (HCC nr.27 din 20 decembrie 2011).

În hotărârea nr. 25 din 27 iulie 2017 Curtea Constituțională a stipulat că stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.

Prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, Curtea Constituțională a remarcat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia: „Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii”.

Principiul de bază consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate la acest subiect este că diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum

și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin Constituției, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr. 40 din 29 noiembrie 1985 și nr. 146 din 13 decembrie 1985, precum și Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, conform căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie, cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

În corespundere cu art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În acest sens, art. 7 din Codul civil, pînă la operarea modificărilor prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019, statuează că dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte dispoziții decât cele prevăzute de legislația civilă, se vor aplica dispozițiile tratatului internațional.

Drept urmare, se constată că instanța de apel just a respins argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017 s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, respectiv acesta urmează a fi aplicat în forma în care există, or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 subliniază că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

În concluzie, se denotă că norma dată nu poate fi aplicată la caz intimatului, care de fapt a dobândit dreptul la pensie anterior.

Or, remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a relevat că *este inadmisibilă de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.*

De asemenea, Curtea Constituțională a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Având în vedere că dreptul social, cu privire la beneficierea de pensie pentru vechime în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de către judecătorii în funcție anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, *aceste situații juridice urmează a fi analizate prin prisma*

principiul ultraactivității legii vechi, și anume a art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului în redacția de până la 16 mai 2014.

Or, faptele juridice încheiate fie, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor. De altfel, legea nouă nu poate atribui efectele sale proprii situațiilor juridice trecute și nici faptelor juridice din care ele provin, adică nu le poate atribui efecte pe care acestea nu le puteau produce sub imperiul legii sub care s-au format, fie că este vorba de efecte produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi, fie că este vorba de efectele produse după intrarea în vigoare a legii noi.

De fapt, recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă conform salariului judecătorului în exercițiu, precum și plata integrală a acesteia judecătorului care continuă sa activeze în această funcție, sunt considerate *facta praeterita (faptele constitutive, modificatoare sau extinctive de situații juridice realizate în întregime înainte de intrarea în vigoare a legii noi, precum și efectele produse de acea situație juridică, vor fi reglementate de legea veche)*, ca urmare a recunoașterii și acordării lor în temeiul art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului în redacția de până la 16 mai 2014, adică sunt niște drepturi definitiv câștigate, care sunt protejate de principiul neretroactivității legii.

Pentru toate aceste argumente, se atestă fără echivoc că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 60 din 4 aprilie 2014 trebuie interpretate în sensul că *drepturile acordate în temeiul art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului în redacția de până la 16 mai 2014, vor fi luate în considerare la recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a judecătorilor în funcție.*

De asemenea, însăși în Decizia Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017, prin care s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și anume în pct. 25 se decelează că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

Din considerentele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că instanța de apel a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta acțiune și s-a pronunțat în mod detaliat în privința fiecărui argument invocat pe marginea cererii de chemare în judecată.

Totuși, pentru a nu ignora observațiile recurente și circumstanțele speciale ale cauzei (a se vedea, în contrast, *Bochan vs Ucraina*, 3 mai 2007, parag. 84), instanța de judecată a reexaminat problema de drept și a fost de acord cu raționamentul instanței de apel, care a fost completat în faza de recurs pentru a înlătura orice dubiu cu privire la legalitatea actelor judecătorești.

În esență, punctul de vedere al recurente oferit în această fază nu a putut modifica concluziile anterioare (a se vedea *Ruminski vs Suedia*, 2 mai 2017, parag. 32 – 33).

Pe baza celor prezentate, instanța de recurs constată că instanța de apel a determinat corect caracterul raportului juridic dintre părți și legile aplicabile soluționării cauzei, cu completările de rigoare.

Astfel, observațiile recurenței au fost ascultate, iar instanța de apel a răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele Victor Harovschi vs Moldova, 18 noiembrie 2008; Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova, 17 octombrie 2017 sau Calancea și alții vs. Moldova, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 247, art. 248 alin. (1) lit. a) și alin. (2) și art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia din 24 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, emisă în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Cotruță împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului, recalcularea și achitarea pe viitor a pensiei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu